

A God Who Knows Women

Rabbi Avi Killip - killip@hadar.org

Rabbinic Yeshiva Intensive 2023/5783

The giving of the Ten Commandments Tamar Biala	עשרת הדיברות תמר ביאלה
This is a story of a young woman who was sitting in synagogue while the Ten Commandments were being read. The Reader was chanting so expertly that the young woman felt it was as though she was hearing them for the first time. And she was astonished at what she heard, and her heart became aggrieved. She asked in her heart, what is the nature of <i>Remember the Sabbath to hallow it</i> (Exod 20:8), of which it is said <i>You shall do no work, you and your son and your daughter, your male slave and your slave girl and your beast and your sojourner who is within your gates.</i> (Exod 20:10) – and his wife, what about her, is she not commanded to hallow the Sabbath?	מעשה בעלמה שהייתה יושבת בבית הכנסת בשעה שהיו קורין בעשרת הדיברות. באותו היום היה הקורא מקפיד בקריאתו עד שנדמה היה לה שהיא שומעת את הדברים בפעם הראשונה. והייתה תמהה לשמע הדברים ולבה הולך ומתעכר. הייתה שואלת בלבה: 'לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגורך אשר בשעריך' (שמות כ, ט) – והאשה, מה יהא עליה? האם לא צויתה אף היא בקדושת השבת?

And what is the nature of *You shall not covet*, of which it is said, *You shall not covet your fellow man's wife, or his male slave, or his slave girl, or his ox, or his donkey, or anything that your fellow man has.* (Exod 20:14. 17) – and his wife, what about her, did the Torah not command her, too, not to covet that which is her fellow woman's?

The young woman was pious, and not until that day had she had a single foreign musing or doubt regarding the truth of Torah. At that moment of questioning, her heart was wrapped in fear, beating and beating, until she thought everyone in synagogue could hear its rhythm. The tears that rose in her throat had the taste of the deep, and the taste of the sea that drowned the Egyptians, and she was shaking and aghast, and her soul fled.

The Holy Blessed One gathered up her soul in the palm of His hand and was looking and smiling at her. He said to her, How long have I waited for you to come and ask me, so that I might reveal to you that which has been hidden away with Me for three thousand years! She cast her eyes downward and asked: Did the Holy Blessed One not speak with women at Mount Sinai, and not command them the same things He commanded men with thunder and lightning?

וזה שנאמר: 'לֹא תַחְמַד אִשְׁתִּי רֵעֶךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְשׁוֹרְךָ וְחֲמֹרְךָ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ' (שם, כ, יג) - והאשה, מה יהא עליה? האם לא צויתה אף היא שלא לחמוד איש רעותה?

אותה עלמה צדקת הייתה, ועד אותו היום לא עלתה על לבה מחשבה זרה והרהור אחר אמיתה של תורה. באותה שעה היה הולך לבה ומתעטף בפחד, והיה מכה בה ומכה, עד שהייתה חושבת שכל באי בית הכנסת שומעים קול דפיקותיו. דמעות שעלו בגרונה, טעם תהום היה בהן, וטעם של ים שטבעו בו המצרים היה בהן. ומתוך שהייתה רועדת ומתבהלת פרחת דעתה.

אסף הקדוש ברוך הוא נשמתה בכפו והיה מסתכל בה ומחייך. אמר לה: עד כמה הייתי ממתין לך שתבואי ותקשי לי, ואני אהיה מבאר לך ונותן לך מה שגנוז אצלי בשבילך כשלושת אלפים שנה! השפילה מבטה והקשתה: ולאשה לא דיבר הקדוש ברוך הוא בהר סיני? ואותה לא ציווה בדברים שדיבר לגברים בקולות וברקים?

The Holy Blessed One lifted up her head and said, when Moses ascended I commanded him: *And have them make themselves ready for the third day, for on the third day, God will come down before **all the people** on Mount Sinai.* (Exod 19:11). Since Moses distanced himself from women, for he separated from his wife Zipporah, he brought only men near the mountain, as is said, *And Moses brought **the people** toward God from the camp.* (Exod 19:17).

And at that time, when Moses heard the commandments, and there were only men around him, he heard *You shall do no work* and said to himself, “and who will be punished for doing work, if not the man? And whose are the slaves and slave girls, chattel and children, whom he can command to do work, or to rest, if not the man?”

And so, Moshe wrote the men to keep the Sabbath, in the masculine pronoun. And because he was not *me’urav ‘im haberiyot*, engaged with people, *beriyot*, in the feminine, for he had not been with his wife Zipporah for a long time, he did not remember that women, too, have desire, and so he did not include them in the prohibition not to covet.

זקף הקדוש ברוך הוא את ראשה ואמר לה: שכשעלה משה אליי, ציוויתי לו 'וְהָיוּ גִבּוֹרִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָּיֹום הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד ה' לַעֲיֹנִי כָּל הַעָם עַל הַר סִינַי' (שמות יט, יא). כיון שרחק משה מהנשים, ופרש מציפורה אשתו, קירב להר רק את האנשים שנאמר: 'וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם לְקִרְאֵת הָאֱלֹהִים מִן הַמַּחֲנֶה' (שם, יט, יז).

ובאותה השעה שהיו רק גברים סביבותיו, כששמע משה את הדברים, את 'לא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה', אמר בלבו: 'ומי נענש לעשות מלאכה אם לא האיש? ומשל מי עבדים ושפחות, מקנה ובנים שהוא יכול לומר להם עשו מלאכה או תשבותו, אם לא של האיש?'

על כן כתב להם משה לשמור את השבת בלשון זכר. ומשום שלא היה מעורב עם הבריות - בריות לשון נקבה - שלא היה עם צפורה אשתו זמן רב, לא זכר שגם לאשה יצר לחמוד, ועל כן לא כלל אף אותן באותו הלאו.

The young woman asked The Holy Blessed One, if so, and Moses who separated from women could not hear those words which The Holy Blessed One ordained for them, will a sage who has not separated himself be able to hear?	שאלה אותה עלמה לפני הקדוש ברוך הוא: ואם כן, ומשה שפרש מהנשים לא יכול היה לשמוע אותם הדברים שציווה הקדוש ברוך הוא לנשים אלו, האם תלמיד חכם שלא פרש יכול לשמוע?
The Holy Blessed One's countenance became grave, and he answered her thus: Any beit midrash that has no women - My word will not emerge from there whole.	הרצינו פניו של הקב"ה - הרצינו מלשון רצינות והרצינו מלשון רצון - והשיב לה: שכל בית מדרש שאין בו אשה, לא יצא דברי שלם מלפניו.

The Midwives Saw and Feared Orna Peltz	ותיראנה המיילדות ארנה פילץ
<i>He [the king of Egypt] said [to the midwives]: When you deliver the Hebrew women, look (u'rei-ten) at the birth stool. If it is a boy, kill him; if it is a girl, let her live.</i>	'וַיֹּאמֶר בִּילְדֹכָן אֶת הָעִבְרִיּוֹת וְרֹאיתֶן עַל הָאֲבָנִים אִם הוא וְהַמֶּתֶן אֹתוֹ וְאִם בֵּת היא וְחַיָּה.
<i>The midwives feared God in awe (va-tir-ena) and did not do as the king of Egypt had told them. They let the boys live. (Exod 1: 16-17.)</i>	וְתִירְאֵן הַמִּיֻלְדוֹת אֶת הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַתַּחְיֶינָן אֶת הַיִּלְדִּים' (שמות א, טז-יז)
The midwives were asked: Where did you get your fearful awe of God?	נשאלו המיילדות: מניין יראת אלוהים שהייתה לכן?
And they answered: From the great and deep things that we saw at the birth stool, from the mystery that embraces us morning and evening: human being after human being coming into the world; where does he come from and what does he bring with him? The goodness that her mother sees in her, the	והשיבו: ממראות גדולים ועמוקים שראינו על האבניים, מהמסתורין שאפפנו בוקר וערב: אדם ועוד אדם בא לעולם; מאין הוא בא ומה מביא הוא אתו; הטוב שאמו רואה בו; החמלה והאהבה שהוא מעורר; תינוקות פועים מגיחים מגופות דואבים, והחותמת הרכה של אצבע אלוהים טבועה בפניהם.

compassion and the love that he awakens, crying babies bursting forth from exhausted bodies, and the soft seal of God's finger imprinted on their faces.

The midwives were challenged:

But didn't it happen at Sinai that *All the people saw (ro-im) the thunder and the lightning and the voice of the Shofar and the smoking mountain and the people saw it and trembled and stood far off ... and Moses said to the people do not fear (al ti-ru), for God has come to test you, to keep the fearful awe of God (yir-a-to) before you so that you will not transgress* (Exod 20: 15-17). The fearful awe of God comes from the place of thunder and lightning!

And the midwives answered:

There is fearful awe (*yir-a*) that comes from external seeing (*re-i-ya*) and there is fearful awe that comes from internal vision (*re-i-ya*); A person can be frozen in terror, witnessing a supernatural miracle, which awakens and strengthens her sense of fearful awe. But for us, it doesn't work like that. Our fearful awe is *not in the heavens* (Deut 30:12). Our fearful awe of God arises precisely from within nature, from within the pain of what we witness on the birth stool. From there we learn to choose what is good, to protect life, to fight against death and to resist evil.

הקשו להן:

והרי בהר סיני נאמר 'וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלְפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הָהָר עֹשֵׂן וַיֵּרָא הָעָם וַיִּנָּעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרָחֹק... וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירְאוּ כִּי לִבְעֹבֹר נִסּוּת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבְעֹבֹר תִּהְיֶה יִרְאתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תִחָטְאוּ' (שמות כ, טו-יז). יראת אלוהים ממקום של קולות וברקים היא באה!

והשיבו:

יש יראה הבאה מתוך ראייה של חוץ ויש שבאה מתוך ראייה של פנים; יש שלמראה הנס שמעל הטבע נאחז אדם אימה, ועולה ומתגברת בו היראה, ואצלנו, אין הדבר כך. יראתנו, 'לא בַּשָּׁמַיִם הוּא' (דברים ל, יב). דווקא מתוך הטבע, מתוך כאב המראות על האבניים, נולדה בנו יראת אלוהים, ולמדנו לבחור בטוב ולשמור על החיים, להילחם במוות ולהתנגד לרע.

We All Stood Together, Merle Feld

My brother and I were at Sinai
He kept a journal
of what he saw
of what he heard
of what it all meant to him
I wish I had such a record
of what happened to me there
It seems like every time I want to write
I can't
I'm always holding a baby
one of my own or one for a friend
always holding a baby
so my hands are never free
to write things down
And then
As time passes
The particulars
The hard data
The who what when where why
Slip away from me
And all I'm left with is
The feeling
But feelings are just sounds
The vowel barking of a mute
My brother is so sure of what he heard
After all he's got a record of it
Consonant after consonant after consonant
If we remembered it together
We could recreate holy time
Sparks flying

An Ineffable Name Hava Pinhas-Cohen	שם מפורש חווה פנחס כהן
Everyone had already gone up to the mountain and was waiting waiting to see, waiting with great stillness that is so out of character, even the donkeys and the camels are immersed in the quiet, no bird chirps even the children on their fathers' shoulders, and the tremendous quiet is too much to bear like before a great and horrible event yet I still wanted to hang up the laundry and leave time to dab on perfume and I warmed the baby's milk, so he wouldn't be hungry and start to cry heaven forbid, at the wrong moment, how much time until it's over. I expect the laundry will dry out but the baby who knows. No one knew and I saw that a light wind, like the breath of a sleeping man, went through the laundry and inflated the belly of my nightgown and the Sabbath tablecloth was a white sail in the middle of the desert and we departed from there upon the pale blue to a faraway place where We'll crack open pomegranates and suck their juices to a place where love is an ineffable name	כָּלֵם כָּבֵר הָלְכוּ אֶל הָהָר וּמַחְכִּים מַחְכִּים לְרֹאוֹת, בְּשֶׁקֶט רַב מַחְכִּים, שְׁלֹא קָמוּהֶגֶם גַּם הַחֲמוּרִים, גַּם הַגָּמְלִים בְּשֶׁקֶט הַזֶּה צָפוּר לֹא צִיָּצָה גַּם יְלָדִים עַל כִּתְפֵי אֲבוֹתֵיהֶם, וְהַשֶּׁקֶט רַב מִנְשׂוּא כִּמוֹ לִפְנֵי דִבָּר נוֹרָא וְגָדוֹל וְאֲנִי עוֹד רָצִיתִי לְהִסְפִּיק וְלִתְלוֹת אֶת הַכִּבְסִים לַעֲשׂוֹת זְמַן לַעֲצֹמִי לְתִקּוֹן רִיחוּתִי וְחֲמַמְתִּי אֶת הַחֲלָב לְתִינוּק, שְׁלֹא יָרֻעַב שְׁלֹא יִבְכֶּה חֲלִילָה, בְּרֹגַע הַלֵּא מִתָּאִים, כְּמָה זְמַן עַד כְּלוּת. הַצִּפִּיָּה שְׁתִּתִּיבֵשׁ הַכִּבִּיסָה וְהִתִּינוּק מָה. אִישׁ לֹא יָדַע וְאֲנִי רָאִיתִי שְׁרוּחַ קָלָה, כִּמוֹ נְשִׁימָתוֹ שֶׁל אִישׁ יָשׁוּן, עֹבְרָה בַּכִּבְסִים וְנִפְחָה כְּרֹסָה שֶׁל כְּתָנֹתַי וּמִפֶּת הַשֵּׁבֶת הִיְתָה מִפָּרֶשׁ לָבֵן בְּאֲמָצֵעַ הַמִּדְבָּר וְיִצְאָנוּ מִשָּׁם עַל הַתִּכְלֵת הַרְחֵק לְמָקוֹם בּוֹ נִפְרָט רְמוּנִים וְנֹאכֵל עֶסִיסִם לְמָקוֹם בּוֹ לְאַהֲבָה שֵׁם מִפָּרֶשׁ.